

МЕДИЦИНА ХАНДЫРЫЛГАЗЫНЫҢ ШЫНАРЫ ЭКИЖИИР

Черниц кезиин четтирер дизе

Оку беш чылда Тыва АССР-ниң Кадик камгалад мнистерствозуну кол сорулгазы-чога медицина хандырылганын шынары экижидери болгаш эмелделгелерге амырлар болуу турар.

ШЫН АЖЫГЛААР

Чер ажыгалын экижидеринге, оон үнүш-дүжүткүр чоруун базадизинге чер болбазардыгыгга болгаш суггарыга улуг ужуур-дузалык. Бир эвес үнүштүк эзеринге эргемок чугула шыкты бербес болза оон бедик дүжүт алып хамаан чок, тараа үренин эгидип алыры, чер болбазардыгыга үндүргөн чырыгдалады дугулаары бергедей бээр.

«Ак-Турга» совхозтук Кызыл-Даг салбырынын Аймырлыг бригадасынга эртин чылын алган дүжүт аңаа тодаргай херечи болур. Суггатыгы № 1 шөлде 170 гектар черден 103 тонна, азы гектарга өнөштүр 6 центнер дүжүткү ады. Кургузаның бир гектарындан на 23 центнер ногаан массаны алган. Механизация болгаш суггатыгы чамдык черлерден оон-даа эвезш дүжүткү алган. А Хаалыг-Даг, Ак-Дага суггат чок шөлдерден 13 центнер дүжүткү алган.

Суггатыгы тарылга шөлдериниң культуралары чыгышынның, ногаан салтыг, чамдыктары чаевы, тараа үнүштү кара довурам черлер-деа бар, оондан-индин делгит ууген. Найзын кезип, бастырыл деп айттыр комбайндарынның мурунга тургустунуу кепи. Чамдыкты специалистер боюн тараанын алары-биле кезип алып бе, ногаан мал чөмү кылдыр ажаар бе, азы малга олардыгыттар бе деп боаныр умурга таварып бээр.

Тараа культураларының дүжүткү эвезиин куулай бээриниң чылааган-назын тодаргайы, ону чамдыктын эвезиниң эртенге чамдыкларын алыры — ке-деэ амыл-агыг продуктуларын будуурин көвүдери, оон шынары экижидериниң чугула үндүрүннениң бирөөзи. Кедеэ амыл-агыг специалистери, механиктерлер, суггарычылар черин болбазардыгынын, суггарычылар араларын өзү барындаал чоруулу турарында, чер-черин өзгөргөй байдал чырык бергенин, чамдык эзерини эртин эрттир суггарыг кааптар, чамдык черлер суггарынмайн бээр чүндөр бар. Тараа шөлдериниң, буга системаларының үрелип, сандан үне бээр чоруунуң чылааганы-ында. Суг четче ажылат-ынмас, тараа шөлүнүң эки довурам сөз шөп алгаш, кичке агып кирип чы-дарын бо-ла көрүп боор бис. Суггат чок чамдык черлерге тараан культуралар чашкан черинден эвес, а аңдарбан сыр өске чер-лерден үнүп кээр таварылгалар бөзүн бар. Бе дээрге черин шын ажыгаш билбениң демектери шына-ныл.

Маңаа хамаарыштыр бо-дунуң бодалым мындаг: суггарыгга чоруулу турар шөлге сугнуң агышының оомумнадыры чугула, суг оомумнаан тудум-на черие эки сичер, аңаа шыкты көвүдери.

Черин суггарычынын мурунда шөлге суг кезек үеде дөнтөй бээр арык-тарын кылар. Ол арыкка суг долгаш, арыктан ажып, адаанда шөлдү суггарар. Суг ийги шөлдөн дараа-зындагы арыкче, ол арыктан өске шөлче дээш, арыктар ажыдырып суггарыг сугну камыг ажыгларын-га дузалаар.

Арыктарын тырттарда суг деңини хынаар херек-селдерин ажыгаш, оон көргүзүлгелерин барымда-лаар.

Бистиң республикавыс даглыг чурт. Даглар эзеринде иемдиртерге тара-ны эвезш эвезти тарып турар. Ону барымдаалаар, чери аңдардаа нудургайны куду эвес, харын довра дугуар чарды чугула. Чер чарышыктын ынчаар чорууларга ийни куду акиан сугнуң агымы оомум-наар, чериниң шыгы ханы болур, үр, чөс, хар сугларын дөнтөздөп, агымын оомумнадыр, хооргалар тыптырын болдурубас, чашкан үрениниң хөрүнү-биле ага бөзүн болдурубас.

А. ОЧУР.

Шытван-биле эмелделгелерде орун-саны 4040 четкен.

Республикада дөөл эртеминг 705 эми, ортук эртеминг 2775 медицина ажыдакчылары чонун калдыштыл дөш баран болуу турар.

Чогу медицина дузанын шынары экижиде айтырыг эмкижери болган медицина ажыдакчыларының билиниң шынары дөнтө амал беддеринден оларны амдырал чурттагалынын байдалын экижидериндорт хамааржыр.

Тыва АССР-ниң Кадик камгалад министрствозу партиа, совет органин-биле кадик медицина ажыдакчы кадрлар беддеэр талам-биле болган эки амалдан чырып турар кадрларын ажыга кудуун иң чурттаар оран-сава-биле чогуу үедеде хандырыл турарыч кол кичөөгөн салып турар.

1976 чылда 71 эми интерна-турны доккан, оларнын 47-ин республиканын районна-рычте амалдаары-биле чоруу-

тук, медицинанын азы-бүрү айтырыгыга чогула ду-ралдары эртерттирер. Эмел-де албан черлерини кура-аныма эртеме үндөмөл күра-ныма эртеме үндөмөл күра-ныма эртеме үндөмөл күра-

Күш-ажыла эки көргүзүгээр дөш Совет Эвезиниң ор-ден, медаллары-биле 13 эми, медицина ажыдакчыларының 15 эми «Э-ку беш чылдык маңдыкчы» деп херек дем-дө-биле шаныктан.

Медицина ажыдакчылары-нын арасында чонун калды дөш күжүг, билин харам чокка берип чоруу, күжүлөө-үн ак соткинда-биле күжү-рүн, чонун хандыгынын чаа-анга алгашы эвеш эвеш. Чо-куорго В. И. Жердикиан, Тонунуң район эмелдегенин се-стреза, С. О. Монгуш-Өвүр-үн район эмелдегенин се-стреза, А. Ф. Крылова—Ырба-нын участка эмелдегенин

ле болган урутларын аска-сакка тургузар талам-биле кошмак кичөөгөй салып турар чоруктар бар. Илалын Чоо-Хемчик, Улу-Хем, Овур, Бай-Тайга районнар бо талам-биле үнүштү амалдан турар-Илдү, чорук амалдары бол-ган эмелде амалдакчылары-нын чыгыс черге дөнтө амал амалдарының илалын, ха-рын-даа республикандан өске черлерге амалдан чоруурунга чырып турар. Чугле 1976 чылды дүргүзүндө 48 эми азы-бүрү чылааганнар-биле чоруткан.

Чамдык чурттакчылар чер-лерде, суурларда мелүүн-ду-ларын ажыгы чогуу деңиз-ден чөтөп турар. Оон аңаа район болган Хоорай өн-нелгелеринде орун-дөжөк че-дине, бар-даа болаа ону өң амылгавай турар таварыл-галар бар. Полицлиника биле азы-буу улусту чыгыр чамдык эмелдегенин харма-аан кошмак болганында а-

рыг кыяа амалдар хуузааны-дан эркен, үр үеде эмелдеге чыдап турар таварылгалары-чок деп болбас. Ол ышан экижидерин-даа эмелде амал-дарындагы таламдык азы-рыг улуска калдык кичөөгөй чок болуу турар фактыларын чогуу үедеде хыялы тодар-каны, амалдары шынары херектерини хандырыр.

Соогу чылдарда соока агымын аарай, тымын ор-ганынынын аарайларын, ийги-шөлдү аарайларын аарай болган амы үедеде немдөшкө таварышап, түр өң амалдар артыган аарайларын салы көвүдүн турар. Медицина амалдары-ларын таламдык бо бут-тун болдурубас дөш профил-актив хемделгенин аң, бугу-руде, албан органиннар, ле-рлер-биле ханы хармылаан тудуп турар.

О. ОНДАР,

Кадик камгалад министр-иниң ораалкчы.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХУННЕРДЕ

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

БЕРЛИН. Бүдүрүлгениң чурттыкчылары болган чогуула амалдарының ГДР-ниң улус ажыгалынын бугу адмраларына шындоокешиле 37 марк марка акшаын экономистик амын алган. 1975 чылда дөнтөрге, эртин чылын чогуула амалдарын бары-ла 130 муну хойну кырген.

Ам ГДР-де чурттыкчылар шындоокеши-ниң шунт-ла массалык болу берген. Мына 2 млн. хере кыяа киргип турар, ол болза материалдык будуртулгенин камындай амалдан чурттыкчы болу турары о-дур-ВЕНГРИЯ

БУДАПЕШТ. Бүдүрүлгениң чурттыкчы-лары фашисттик эжелдене холостыгы-нынын 32 чыл оон демделген эртерткен. Совет хостагы дайынчыларга аадыр кылдыр Геллерт дага тургускан турас-каалдын грант шырөөнине ол хун муну муну четектер боолдун салган.

Соогу чылдарын дүргүзүндө най-мысал тоныттынмас кылдыр өскөрилген. Чаа-чаа чурттаага кварталдар тургус-тунга, дөшөм кудумчулар болган про-центилер бар аларылган. Республиканын эа улуг үдетип болган администра-тивтук, садмы болган культура төвү бо-луу Будапешт улусу Венгриянын амды-арынын характерлар бугу-ле туду-дерин бөдүндө синарып алган ышкы болуу турар. Наймысалдык заводтары болган фабрикалары ВУР-лун бугу-ле үдетип турар, улус ажыл-агый шавыларын че-динширин боттандырып дөш демсел-че Будапештин амыл-ишчелери кедеэ-де бир дугарында тирип турар.

ЮГОСЛАВИЯ

БЕГРАД. Югослав геологтар Обрадо-вич деп черин чогуулаан бойдус га-зынчы чаа элек бар черин тышан. Тускай

эртемингелерин санаашкындамдан аларга, оон куулаары бары-ла 8 марк кубометр чөпү турар.

Соогу элзон каш чылдарына тургузу-нда Хорватиянын ол облаам Югославия-нык газ амыр эң улуг району болу бер-ген.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ. Тавымын Бугу-делегей Чөвү-дештин президиумунуң сессиясында ажыла амы дозуулан. «Делегетин хон-ниң санал-омаан болган Хельсинкиге чөвүдө хураалын Түнек атылаан дөш документин сессияга тугалашкып, чүдүдүр деп көрүн. Стокгольмдүң чаа кыгарынын алгаша кол жүктөери чымыр талам-биле кампанияны дөш-тин-де дөнтөгүлүгү баса тавыптыг мык-сыдыг күштерин ажыл-чорудуганын айтырыптыр баса тугаалашкан.

Кыгарынын адыга хол жүктөери чымыр талам-биле кампания — тавып дөш демселде делегетин хой-нигизин-ки күженишикинерины каттыштырыптыг, делегетин политикаг байдалга экижидерин чоруудалдыга чугула амыл-шык болуу деп, сессиянык киржид-чилери демделген.

КУДУ

ПХЕНЬЯН. Чамык хоуу ажыдарына кедеэ амал-агыг техникалык беддеттери улушу Керейде хаймышканын чоруу турар. Ол херекке дөнтөк амал-ишчелерин улуг дуузын кедеэ амал-агыг машиналарын сентээр талам-биле будуурлулар көргүзүп турар. Ажыгыч-лар бар дервишкенирин болган мате-риалдарын ажыгыг кылдыр амал-агы-рычте чүткү, республиканын коопера-тивтери болган курамыл-агыларын эр-гежөк чугула техника-биле чогуу үе-деде хандырып дөш немелле боолдуар аргаларын дөш тып чуртарар.

(СЭТА).

Алдарлыг юбилейге уткуштур

● ПРАГА. Бо чылын Чехос-лованиянын адрарында он-он совет филлерин ушор Улуг Октябрын юбилейик оонга адыр болдуруу, кино-проекттык Прага организаци-он «Револуцтук чурттыкчылары-ны 60 чыл» деп дөшү-биле совет филлерин чоруурун улуг программаны беддетке.

Ол программа «Револуцтук чурттыкчылар» деп дөшү-биле ушор филлерин, кино-проекттык Прага организаци-он «Револуцтук чурттыкчылары-ны 60 чыл» деп дөшү-биле совет филлерин чоруурун улуг программаны беддетке.

● ВАРШАВА. Польшанын «Обристан» органиастал тур-рар алы-чоруктарынын деле-гетин хөдөмөлөрүн бөзөш болза «Ийирич поведильер» болур. Бо чылын ПУР-дан 45 млдм поведильер келер. Ме-талургия, дамылар, химия-тер болган өске-даа профес-сийаларын ажыгыг чынары чүтүгө эки дөнтөгү эвеш, хар-ын боттарынын совет өскө-ри биле ужуражырар.

● УЛАН-БАТОР. Улуг Ок-тябрын 60 чылдыга турас-калаткан эң дөре респазатар-нын, өскөртөрин болган фо-то-чурттарынын конкурсуун

дууун дуузын Улуг Октя-брын 60 чыл болуу чылы-да Польшаның 70 мун амыл чурттыкчылар Совет Эвезин-ден келерар. Туристтер Мос-кыга, Ленинградка келер, СССР-ин Европа кезөөн, Сибирианы болган Кавказын хоорайларына алы-чорук кы-лып баарлар.

«Обристан» органиастал тур-рар алы-чоруктарынын деле-гетин хөдөмөлөрүн бөзөш болза «Ийирич поведильер» болур. Бо чылын ПУР-дан 45 млдм поведильер келер. Ме-талургия, дамылар, химия-тер болган өске-даа профес-сийаларын ажыгыг чынары чүтүгө эки дөнтөгү эвеш, хар-ын боттарынын совет өскө-ри биле ужуражырар.

● УЛАН-БАТОР. Улуг Ок-тябрын 60 чылдыга турас-калаткан эң дөре респазатар-нын, өскөртөрин болган фо-то-чурттарынын конкурсуун

«Октябрь-60» деп алган. Ол конкурсту Москва профиле-кадерин Тон чогуулаан орган-изаци «Хуудамур» («Уш-ажыл» соолу чарала. Конкурстун жөриин кол болган совет улустарын социалым болган коммунист тургузушунуна чөдөшкенин дөштөй, моол-совет амы-дуалынын найрал дугуйнда чугаан турар чогааларын хуулап алган.

● БУХАРЕСТ. Совет Эвезин-де найралдыг хармылаарынын румын индустрия (АРЭС) Октябрын соци-алдыг Улуг революциянын 60 чылды каала-биле дөнтөгү эвеш өрттериниң беддетине берген.

Бүгү чуртга алдарыг юби-лейге тураскааган масса-поли-тиктик болган куулуурчул-дүдери, байлыгы хураал-дарын, найрал революцион-дукчиларын болган элтер-де

дерин, долгелерин болган хан-чоруу көрдүкчелерин органи-астал чорудар. Оларны эр-делдерин болза социалдыг Румыниянын күш-ажыгыг коллективтеринде индустрия дөштөгү адыштары болган.

● КУХМОВИЕН (Финлян-дия). Тон Финляндиянын ол хоорайнда доштун турар се-миринын темаан болза Олти-бога революциянын 60 чыл оонга болган Финляндиян хамаарынас күрүе кылдыр чаралаанын боо 60 чылдыга таварыштыр юбилейик бай-ыралдарын чуртга эртерте-риле «Финляндия-Совет Эвезин» индустриялык рөлю болган. Семиринин амалдары «Финляндия-Совет Эвезин» индустриялыг бугу округ сал-быраларын дугулаан болган секретарлары, револю-цтук шымтоошкынын хоочуна-ры кырышкан. (СЭТА).

БУРУУ ШАПКАН ЭФИОПИЯДА

ЛИССАБОН. (СЭТА). Реак-цияны болган имперализм-ни күштериниң кабылтып чоруулу турары социалдык чурттарга улуг ийги-не-риниң пролөгедисч кампания-зын шындоокеши биле буруу шап турар делегетин ИКП ТК-нын информация болган пропаганда калдыгы наралп уйдүргөн.

Имперализм ийдем кампа-нияны чорутпушан, бо-дунуң агресси болгаларын, шериг күчү-үң улугаттары болган чөптөгөшшкенинериң ийдеге бугу-дериң күштөдөр, «оок дайынны» кыдырар, социалдык чаалай кампа-ниянын баштал, коммуни-сттик ханы кризискеден кич-өөгөн чурттары дөш

болуунуң планлары оон-биле чажырып оралдыгын турар деп, делегетке оонаалп дем-делген.

Ийдем ийдем кампания Хельсинкиге чөвүдө хураал-дын Түнек атылаан дөш ушорга шунт туралышкан бо-луу турар деп, ИКП шын-доокеши биле делегетин.

Португалияда ол кампа-ния социалдык күрөшөр-биле хармылааарга берелдешкан-пери чурттарыга улаан-гал болуу турар, ол чорук бистиң чуртувустун имперали-змден эвоомунгит, дипло-маттыг болган шериг хама-арыгынын күштөдөрине чөдөр ийик деп делегетке айткан.

Португалияда ол кампа-ния социалдык күрөшөр-биле хармылааарга берелдешкан-пери чурттарыга улаан-гал болуу турар, ол чорук бистиң чуртувустун имперали-змден эвоомунгит, дипло-маттыг болган шериг хама-арыгынын күштөдөрине чөдөр ийик деп делегетке айткан.

АДДИС-АБЕБА. (СЭТА). Подпольнык Мейгусту Хай-де Маршам Эфиопиянын Түр шериг административтук чогуулааның (ТШАЧ) дарга-лыга томуулаанын дөш-тин мида албан хуузу-биле чаралаан. Чуртга бурун эр-ге-чарганын тудуу турар чөвү-дешти акка болган хураалыга ону ол эрге-дөшүлгө союлап. Оон оралкыныкка подпольнык Атиафу Абетеян бады-лаан.

Мооң мурунда ТШАЧ-нын даргазынын бирс оралкымы болуу турган Мейгусту Хай-де Маршам чалакты башты-кыгы болган. Эфиопиянын чөптөгү күштеринин кол командидагы кампания баста-тун.

Эфиопиянын радикал ре-волюцтук томуулаанын ре-волюцтук үндөмөлү болган ТШАЧ-нын ийдеге турган коллегиялыг болган Тешери Болтаге баштыган реакцион болуулоошкениниң февраль 3-те күрүе эр-телден кылдыр дөш оралкы-жымынын башкы чуртга революцтук чогуулаанын дөш-тин мида алган хуузу-биле чаралаан. Эфиопиянын чөптөгү салгыла-чорууны биле бот-мерделен байлыгаарына ийдеге болуу дөнтөгү бүт-үрүлүс ол документаде адыр-бай-лаан.

Эфиопиянын радикал ре-волюцтук томуулаанын ре-волюцтук үндөмөлү болган ТШАЧ-нын ийдеге турган коллегиялыг болган Тешери Болтаге баштыган реакцион болуулоошкениниң февраль 3-те күрүе эр-телден кылдыр дөш оралкы-жымынын башкы чуртга революцтук чогуулаанын дөш-тин мида алган хуузу-биле чаралаан. Эфиопиянын чөптөгү салгыла-чорууны биле бот-мерделен байлыгаарына ийдеге болуу дөнтөгү бүт-үрүлүс ол документаде адыр-бай-лаан.

КИЖИНИН ЭРГЕЛЕРИН ҮРЭЭНИ ДЭЭШ

Кижиниң эргелериниң талам-биле Европа суду Франци-яның Страсбурге хоорайнга үш хун хураалдан. Кижиниң эр-герин үрөөн дөш база Олсе-терге хоргуттыгынарнын ба-йысап турарынын үедеде хилектеөөшкенинериң ажы-кызын дөш аңдан эрге-чар-гыларын бургулааган Иран-данын хоумулаан тодаралыг көргөн. Шериг-полиция чер-лерин бо суд-биле хоабаныр калба-биле сургажы берген кара туралында ажылаашкы-нарнын фактылары делегет-ин хой-нигизиниң ханы ки-леняашкынын хаймыктырган.

болган 119 чериниң 4.000 ажыг арын өчүктөри мида ба-за комын.

Чыдынган материалдарын үндөмөлүк-биле анализте берген, ул комиссия «киж-ини эргелерин камгалаарынын дугуйында Европа керөөнүн хоргуттыгынарнын хилек-чектерин, кижиниң өскө бо-дун дөнтөгүлүкүшкенин аң-жылаарын хоруглап турар үш-кү чүдүн үрөөн дөш Вели-кобританияны бургулааган то-даргай бадыткаалар-биле бугу-реткен. Согу Ираандыга хо-ругуттыгын чүс-чүс кижилер-ни күш-дамыр болган улаан-бодал талам-биле дөнтөгүлүк, хилекчектег тургалы комиссиян илкеткенден ийде-аларган.

Ийдем амалдык практика мурунда шынал-ла турган, ам чок дөнтөгүн дугуйында Ин-диз таланын бадыткаан Ир-ландияны чааа тускай саргын-чыгын бижинче хуулап кы-рар. Ираандыкын чынгине прокурору Д. Костелло Страс-

бур сугуна чүве чугаалап ту-рар, күчү-дүрүшкенини, киж-иниң эргелерин дөшөү блу-биле туур чоруктар Олсе-терге амы чөдөр үргүлчөдөн турар дөнтөгүлүк.

Согу Ираандыга хоргут-тыгынарнын мурунай чөккө чөдөр-ле баймысалгалар үеде-де хилекчектег турарынын то-даргай фактыларын терчелер сулка көргүскөн. 1975 чылда тугуруган болган Кустеан хоорайнын полиция участогунга хилекчектөөшкенине тавар-жып турган Шифер Маккея-нын, Патрик Корейяны, Дже-рард Лармурун аттары сулка адын. Кижиниң эргелериниң талам-биле комиссия бо-дунуң илкетке-биле ийчан-и амал-дай берген турган болган ол дугуйн аңдан эрге-чаргылар-га бадыктыгы турган.

Страсбур сугунап амалын амы чөдөр чаралаан. Амы ту-нелинде барыл өш үндөр апарып шынчек кал уда ка-рыжадан, когаран, хилекчекте-лип келген Олсе-териниң чо-ну-

га улуг ужуур-дузалык болуу чугаалак. Ам кол чөвө күд дээр, Согу Ираандыга ан-диз шеригтер «баймысалгалар» дөшөү тургалын шындоокеши адын тургалын Велкобританиянын төлөөлектигиниң маршы чок фактыларга таа-рышкып, албан хуузу-биле мишир ужурга албадатмыр-гы болуу.

Бо-дунуң «демократтыг чын-чылар» дөшөү хооулу чөвө-ли-де мактыксылар чуртуу, парламентарийлер британ ортукутардан кыраа чердеге «кижини эргелерин камга-лакчылары бис» деп, боостан-дын тугуже алдырып турар чурт-туу. Европата аймык чок чорук болган калды амалдыкыга та-ламы-биле чөвөүлгө хураалды Түнек атылаан адын салгаш чуртуу — Англияны кижини эргелерин үрөөн дөш Страс-бур сугунап маргыш чок до-кументтерин бүтүрүлдү-биле бурдуудан турар.

Ю. ЛОПАТН.

(СЭТА).

Ирландия ажыгыг чонпар-ниң чымык демселде эргелер. Ажыкчылар, тарачылар, албан-халыкчылар боттарынын амалдарын эргелерин камга-лаашканын, сонал хандырыл-ганын системаны экижидер-ин, амыл чокталыр чорукту бо-дурлууларын дөштөгү хем-чектерин алырып, өскө-үн-ен

чүрүктарда: наймыла-дыг Хибя парламенты-ның үедеде: Хибя партия-майын хоорайгыттан-аажы-чы чонпарын демселдеп улугурунга илкеткен ки-ржип турар профиле-кадер-иниң шөт-каптарын.

Н. ГЕРОНИНИН фотоу.

УРАН ЧҮҮЛДҮ—МАССА ЧОНГА

Совет кижилерийн идея-политиктик, күш-ажылчы, аажы-чаң болгаш эстетикалык кижиздилтезинге, оларнын угаан-болал негелдезин хандырамыга...

Уран чүүлдүн кино болгаш театр ышкыш ындыг көрүлдери чонга улуу-биле делгеренгей болу берген. Хоорайда болгаш көздө бүүрдүгө коллективтеринде хой саныг бот-тыныгы театр коллективтери болгаш киностудиялар бар.

Улут Октябрын 60 чылынга белеткел болгаш СЭКП-нн XXV съездинин шитпирлерин уран

чүүлдүн база культуранын ажилдакчыларынын күүседери январын төңүзүндө Москвага болуп эркен культура ажилдакчыларынын профвилетийн IX съездинин кол утказы болган.

Ам болуп деп турар юбилей болза хой националдыг совет социалисттик культураның чеднишкининде көрүлдө болуп деп сээдиге онзалал демделген. Ол көрүлдө уран чүүлдүн идеялыг, уран-чечен денелинин улам ыңай хөгжүдеринге бараан болур.

ЧҮРҮКТА: ССРЭ-нин Чесектин Күштеринге культура талазы-биле шефтээшкенин Төп комиссиянын даргазы, Социалисттик Күш-ажылдын Маастры Е. Н. ГОГОЛЕВА биле ССРЭ-нин улустун артызы, Ленинни болгаш Курене шаңналарынын лауреады М. А. Ульянов олар.

О. ИВАНОВУН фотоу. (СЭТА-нын фотохрониказы).

Республиканың библиотекаларында

ПОЛИТИКТИГ БИЛИГ ПРОПАГАНДАЗЫ

Ак-Довурактың хоорай библиотеказы интел-политиктик литератураны чон ортууна пропагандалаа тарары талазы-биле республикада бирги черде турар. Ук библиотеканы шак ындыг ажылынын чакыды чуу?

Библиотеканың эргелекчизи Светлана Павлова Александрова бо талазы-биле улуг ажилды чоруудун турарын демделээр апар. Политиктик чырдышкын четкиниге дуураар ажилды мында туснай көрдүгөн план буугаар чоруудун турар.

Политөөрделдиге хамаарышкан бүүдүнү программа, оордалга планы буугаар доктаамал чаартып турар. Оон аңгыда ном-каасталгалыг делгерлерин, тематиктиг делгерлерин база кылдып келген. Библиотека пропагандалаа семинарларын пропагандалаа ринга идеякелгил киркичи турар.

В. И. Ленинниң камдары өрөөни турарларга дуаа кылдыр хой делгерлерин орташтаан. «Ленин үежилериниң сактышкыларында», «Делегейин улустары Ленин дугайында», «Лениниң черлер-биле» дээш өске-даа ном делгерлерин солун болган. Кинолекторийн киңээлдериңе «Ленин болгаш музика», «Ленин болгаш музика» деген уран чүүл» дээш өске-даа беседаларын чоруткан.

ЧАА ЕЗУ-БИЛЕ

Репортаж

Эргиниң аки чалчыларын эгинди, оларын чаа, социалисттик утка-шынар-биле байыдып нештерип турарымыс — ол боду эки чамыл болур. Илангы тыва улустун ымак болгаш солун байырламы — шагаан амы уенин спорту маргалаалары-биле катый чер-череде организастап эртин турары өөрүчүг.

Шооланың бир класы, Уран Ходугуларын, ус-шеверлерин даараан, аргаан хестени, чааан, кылган өт-хереседерин болгаш иним-бүрү аш-чеч аймаан мында делген. Төрү делерин хураган келти тыва тоннар, сыраан ширектер, аргаан аржылар, мөңгүн чүгенер, угузалаан каастаан аттаралар дээн черде туу чок дээр.

де-делгелерин түңдөли доран үндүрүшкен. Иним-бүрү аш-чеч болгаш хей аймаан хей-биле кылды делген «Дамыра» агитквартира (даргазы Г. Ондар) бирги черин тынсыган. Ийги черин «Аржаан» агитквартира (даргазы К. Ооржак) ээлээн. Ол ышкыш делгелерге эц идеякелгил каришкен Норжун-оол Ондар, Кенден Борбай, Иргит Булаа оларга тускай шаңналарын тынсыган.

Номчукчу бүрүзүңге

Торгалыгын көдөө библиотеканын фондузунда 6330 ажыг ном бар. Ном фондузун чыл келген тулун өвүн, көвүдөй турар. Эрткен чылдыг библиотекта 740 экземпляр ном немешкен, бо чылдыг 800 хире ном немешкен планнаттыган.

Н. Ооржактын «Ханы ынактыл», В. Закуртуйнын «Андрей и в» деп номнарыга эрткилээн ол конференциялар чонуну сонугураан көдүрүн, номга шаңналарын санын көвүдөй, библиотеккага чаа номчукчулары немеш.

ФОНДУЗУНДА 33 МУҢ

Суг-Аксы суурунуң библиотеканы ном фондузун, номчукчулар саны, хаара туткан делгерлер талазы-биле улугларга хамаарып, «Суг-Хөл» совхозтун салбырлар төвү 6 суурларда библиотекаларын зона төвү болушса, оларнын методиктиг удурулгалын база боттан-ботка берип турар.

ортузунга мораль-политиктик кижиздилтегил, культура-массадыг ажилдарын доктаамал чоруудун турар. Номчука конференцияларын, иним-бүрү темаларга келээдерин эртинеринге библиотекка чөвүдөй херезженер чөвүдөй болгаш хой-иниң организациалары-биле делгерин киркичи турар.

Байырлаады эртинерин кол удуруп турарлар — партбюро секретары М. Монгуш, совхоз директору С. Ондар, ажилды комитетинин даргазы О. Ондар олар чыггаларны дашкаар чалай берди.

Уауз чымылыман. Байырлаады эртинерин кол удуруп турарлар — партбюро секретары М. Монгуш, совхоз директору С. Ондар, ажилды комитетинин даргазы О. Ондар олар чыггаларны дашкаар чалай берди.

Шооланың бир класы, Уран Ходугуларын, ус-шеверлерин даараан, аргаан хестени, чааан, кылган өт-хереседерин болгаш иним-бүрү аш-чеч аймаан мында делген. Төрү делерин хураган келти тыва тоннар, сыраан ширектер, аргаан аржылар, мөңгүн чүгенер, угузалаан каастаан аттаралар дээн черде туу чок дээр.

ХОККЕЙ

Хоккей талазы-биле чуртка бирги чер дээш бооп турар маргалааларын судьяларынын шынарын экижидер талазы-биле база хоккейчилерин каржы-донгун, чурум үрөй бээр чоруктары болурубас талазы-биле тускай доктаамал ССРЭ-нин спорт комитети үндүрөн.

Доңгун болбас ужурлуг

Хоккейлер оюн чурумун каржы-донгуну-биле хой узда урар турары дүвүрээзинин болдуруп турар деп ул доктаамал айткан. Мурнунда тораал алган ойнакчылар боттарына чогур түңдөли үндүрбей, оюн чурумун урар турарын айткан. Чугаа бо чылгы сезонда белин элөөн каш аар кемдөөлөрүн өнү үзүндө болган.

КУДУМЧУ КОНЦЕРТТЕРИ

Баян-Кол суурун херезженер чөвүдөлинин организастаан кудумчу, кварталдын концерттери тургустунган градык буугаар эртин турар. Төз, Баян-Кол-Аксы, Эрик кудумчулар нивти ыры, ийи-чагыстын ыры, шүлүк күүсөдөлери, маргара, сыгыт-биле байлал концерттери баралаткан.

ТУНУН КЕЛЕР ТАВАРЫГА

тунун келер таварыга дугайында шоодуну магазин эргелекчин Татьяна Доржун биле көдөө Совет ажилдакчыны Антон Дозурхал оларнын чарам, сонугураан күүсеткенин көрүчүлөр болгаш тускай жюри демделген. Концерттер мурнунда аш-чеч, малагыч ногаа, картофельден ымыган чедерин делгелерин организастап турган. Концерттери арткан кварталдар, кудумчулар моон сонгаар көргүзөр.

БАШТАЙГЫ КИЛОМЕТРЛЕР

Заян каш чылдар эртерге пар. амык автооруктар магистралыга чаа орук — Белоруссияның автоорук немези бээр. Бо дээрге брест биле Минск аражыны чаа оруу-дур. Автооруктун түдүп эгелээ: Кобранадон ролдубилемчи надысчалаагык чедир баштайгы километр орукталын кылган.

ТУДУГУН БЕДИС ТЕМ-БИЛЕ

Турмуз болгаш экскурсия талазы-биле башкыр чөвүдөй кышкы аян-чорук кылларына маастарга 25 чаа маршруттарын санадыган.

ТУРИЗМ БОЛГАН ЭКСКУРСИЯ

Турмуз болгаш экскурсия талазы-биле башкыр чөвүдөй кышкы аян-чорук кылларына маастарга 25 чаа маршруттарын санадыган.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

- ФЕВРАЛЬ 17-ДЕ МОСКВАДАН 10.00—Медээлер. 10.10—Эртенги гимнастика. 10.30—«Баяндырраа». Хой сериалыг уран-чечен телефильм 2-ги серия.

АГААР

Кызылдын агаар станциялыг дымнадып турарын буугаар адырга, бөгүн республикага көчүп тываа булуттаа. Хар чабас. Барын чук улавышкынын хаттын дүргөт секундда 3—7 метр, барын күйнелер 3—12 метр чедир кайтарган. Агаарнын температурасы барын районнарга 9—14, өскөлөргө 18—23 градус соор.

КИНО

ФЕВРАЛЬ 17-ДЕ «НАЙБРАЛ»: «Дунмаши оол» 10.00, 11.45, 13.30, 15.15, 17.00, 18.45, 20.30 шақтарда. «ИОНЕР»: «Боданды бе, байыр чедирип тур мен» 9.20, 11.05, 16.50. «Эспригештер» кинобуле 15.00. «Фарентий-ская чаа чүү» 12.45, 18.30, 20.45 шақтарда. «КАА-ХЕМ»: «Петр хаан аралты канчал кадаландыр-ган дугайында тоол» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шақтарда. «ВОСТОК»: «Ирриг амытан-нар делегейинде» кинобуле 10.30, «Амралал» (2 серия) 15.00, 17.30, 20.00 шақтарда.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: ИНАКС 667000

Кызыл, Шетинкип-Кравченко кудумчу, баян № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторунуң 2-24-63, редакторунуң ораакчыларынын 2-35-24, 2-31-75, пропаганда кылдызын 2-31-75, харымсаалагы секретарынын 2-23-54, партияны амырал калдызын 2-37-13, куаырга кылдызын 2-23-54, көдөө ажил-агы кылдызын 2-21-47, үдетур кылдызын 2-22-64, чагаа кылдызын 2-41-27, информация база совет тургузуп кылдызын 2-20-60, корреспондариның 2-27-41, бухгалтерияның 2-12-43, секретариат тың 2-23-35, солун келбей баргалда 2-33-75 телефонче болгар.

Тираж 16332. ЧАГЫН № 115. СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАПУНЕР